

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 39

Tampereen kaupungin lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisesta hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmista 2023–2026

TRE:4497/06.02.00/2023

Valmistelija / lisätiedot:
Tarja Puskala

Valmistelijan yhteystiedot

Hyvinvointijohtaja Tarja Puskala, puh. 050 595 1079 ja
hyvinvointikoordinaattori Jaana Ylänen, puh. 040 800 7874, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Kalle Kaunisto, puh. 040 485 1059, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Lauri Savisaari, Johtaja

Päätösehdotus

Lautakunta hyväksyy osaltaan Tampereen kaupungin lausunnon Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisesta hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmista 2023–2026 ja esittää lausuntoa kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Kokouskäsitely

Hyvinvointikoordinaattori Jaana Ylänen oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Esittelijä teki seuraavat muutokset perustelutekstiin:

Lausunnon ensimmäiseen kappaleeseen lisättiin:

Koonti on käsitelty sivistyspalveluiden johtoryhmässä 27.9.2023, jossa todettiin että suunnitelmien valmistelussa tulee huomioida, että Pirhan omat toimenpiteet tulee sisällyttää suunnitelmiin.

Lisäksi lausuntoon lisättiin:

- Pirhan lakisäätöissä hyvinvointisuunnitelmissa on jäänyt kokonaisuutena huomiotta niin lakisäätöiset velvoitteet koskien tasa-arvolakia samoin kuin suurelta osin myös yhdenvertaisuuslakia. Hyvinvointisuunnitelmien tulisi rakentua Pirhan oman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpidelinjauksien mukaisesti. Se on myös lakisäätöinen. Tällöin voisi tarkastella hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä tekijöitä, esimerkiksi eri väestöryhmiä koskettavien moniperusteisten syrjintätekijöiden huolellisen huomioinnin kautta. Vaikkapa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

tunnistaen hyvinvoinnin esteinä olevan suoran ja välillisen syrjinnän kysymykset, jotka lisäävät pahoinvointia, syrjäytymisen riskiä ja osattomuutta. Hyvinvointisuunnitelmissa nostetaan esiin joitain syrjintäperusteita erikseen tarkasteluun kuten iän (lapset, nuoret, ikääntyneet) sekä osin esteettömyyden ja saavutettavuuden, mutta ei ole perusteellinen esimerkiksi liikunta- ja toimintaesteellisten henkilöiden hyvinvointiriskien tunnistamisessa ja huomioinnissa edes nimeämisen tasolla. Hyvinvointisuunnitelmat eivät tunnista riittävässä määrin, jos lainkaan, esimerkiksi sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin liittyviä hyvinvoinnin edistämisen tekijöitä, tai kieli-, kulttuuri-, seksuaali- tai uskonnollisten vähemmistöjen erityiskysymyksiä.

- Suunnitelmiin toivotaan myös lisäystä yhteistyöstä kuntien kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa esim. seuraavissa kohdissa: Kappaleessa Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen pyydetään täydentämään kohdan 2. Arkiliikunnan ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen". Koulupäivän liikunnallistamisen rinnalle olisi tarpeen nostaa nostaa kulttuurikasvatussuunnitelmat ja – ohjelmat. Kappaleen Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen kohtaan toivotaan muokkausta: Teemme kuntien nuorisopalveluiden, perusopetuksen ja kirjastojen kanssa yhteistyötä alueille sopivien yhteisöllisyyttä vahvistavien asioiden kehittämiseksi.

Puheenjohtaja hyväksyi muutetun perustelutekstin asian käsittelyn pohjaksi.

Perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialue (Pirha) pyytää lausuntoa alueellista hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta 2023–2026 sekä siihen linkitettävistä lakisääteisistä alueellisista hyvinvointisuunnitelmista. Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023–2026 on strateginen alueellinen asiakirja, joka linjaa hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja niiden toimeenpanon väestötasolla. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueen laatimaan valtuustokausittain alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Lainsäädäntö velvoittaa liittämään tähän asiakirjaan muut laissa määritellyt alueelliset hyvinvointisuunnitelmat: lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 417/2007, 12 §), alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13a §), alueellinen neuvolasuunnitelma (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 15 §), alueellinen suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveista 908/2012, 5 §) sekä alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (laki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015, 5 §). Kaikilla hyvinvointisuunnitelmilla on yhteisen tilannekuvan perusteella muodostetut yhteiset painopisteet ja näiden tavoitteet.

Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelman 2023–2026 kertomusosa kuvaa pirkanmaalaisen väestön hyvinvoinnin tilaa sovittujen indikaattoreiden (tunnuslukujen) kautta sekä edellisen kauden vastaavan asiakirjan painopisteiden ja tavoitteiden toimeenpanoa. Nämä ovat muodostaneet perustan asiakirjan suunnitelmaosalle. Se sisältää hyvinvointialueen ensimmäiselle valtuustokaudelle alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, niiden tavoitteet ja toimeenpanosuunnitelman.

Lausuntoa pyydetään erityisesti asiakirjoissa esitettyjen toimeenpanosuunnitelmien sisällöstä ja yhteisestä toimeenpanosta kuntien ja järjestöjen osalta.

Tampereen kaupungin hallintosäännön 15 §:n 2. momentin kohdan 31 mukaan kaupunginhallitus päättää strategisesti merkittävien, koko kaupungin toimintaa koskevien lausuntojen antamisesta. Ennen kaupunginhallituksen käsittelyä lausuntoa käsitellään lautakunnissa.

Lausunto

Tampereen kaupungin hyvinvointityöryhmän toimesta on koottu kommentteja liittyen erityisesti toimeenpanosuunnitelmien osalta. Koonti on käsitelty sivistyspalveluiden johtoryhmässä 27.9.2023, jossa todettiin että suunnitelmien valmistelussa tulee huomioida, että Pirhan omat toimenpiteet tulee sisällyttää suunnitelmiin. On todettu, että alueellisten suunnitelmien painopisteet (Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen, Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen, Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen, Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ja Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö) sekä toimenpiteet ovat hyvin linjassa Tampereen kaupungin oman hyvinvointisuunnitelman kanssa. Turvallisuuden painopisteen osalta voidaan todeta suunnitelmien vastaavan hyvin kaupungin toimintaa ja yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelmista nousseita muita havaintoja joihin Tampereen kaupunki toivoo muutosta lausuntokierroksen jälkeen ennen suunnitelmien hyväksyntää hyvinvointialueen toimielimissä:

- Hyvinvointityöryhmä kiinnitti huomiota alueellisen hyvinvointisuunnitelman sekä siihen liittyvien liitännäissuunnitelmien toimenpiteiden eritasoisuuteen.
- Toimenpiteet alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa on määritelty hyvinvointialueen hyte-koordinaatioon, tekstissä on kuitenkin mainittu toimeenpanon kuitenkin kohdentuvan hyvinvointialueen palvelualueille. Kuntayhteistyön osalta tämä vastinparin nimeämisen puute voi tuottaa hankaluuksia.
- Alueellisen hyvinvointisuunnitelman kuntakohtaisessa toimenpideoioissa suositellaan toimenpiteitä joista ei ole kuntien

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

kanssa keskusteltu aiemmin (esim. ArVo-toiminta). Arviointikriteerit eivät ole kaikissa kohdin yhdenmukaisia tavoitteisiin nähden.

- Liitännäissuunnitelmissa, erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on hyvinvointialueen toimeenpanoon kirjattu paljon kuntien vastuulla olevaa tehtävää, hyvinvointialueen oma toimeenpano jää konkretisoitumatta ja arviointikriteerit koettiin myös puutteellisiksi.
- Pirhan lakisäätteissä hyvinvointisuunnitelmissa on jäänyt kokonaisuutena huomiotta niin lakisäätteiset velvoitteet koskien tasa-arvolakia samoin kuin suurelta osin myös yhdenvertaisuuslakia. Hyvinvointisuunnitelmien tulisi rakentua Pirhan oman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpidelinjauksien mukaisesti. Se on myös lakisäätäinen. Tällöin voisi tarkastella hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä tekijöitä, esimerkiksi eri väestöryhmiä koskettavien moniperusteisten syrjintätekijöiden huolellisen huomioinnin kautta. Vaikkapa tunnistaa hyvinvoinnin esteinä olevan suoran ja välillisen syrjinnän kysymykset, jotka lisäävät pahoinvointia, syrjäytymisen riskiä ja osattomuutta. Hyvinvointisuunnitelmissa nostetaan esiin joitain syrjintäperusteita erikseen tarkasteluun kuten iän (lapset, nuoret, ikääntyneet) sekä osin esteettömyyden ja saavutettavuuden, mutta ei ole perusteellinen esimerkiksi liikunta- ja toimintaesteellisten henkilöiden hyvinvointiriskien tunnistamisessa ja huomioinnissa edes nimeämisen tasolla. Hyvinvointisuunnitelmat eivät tunnista riittävässä määrin, jos lainkaan, esimerkiksi sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin liittyviä hyvinvoinnin edistämisen tekijöitä, tai kieli-, kulttuuri-, seksuaali- tai uskonnollisten vähemmistöjen erityiskysymyksiä.
- Suunnitelmiin toivotaan myös lisäystä yhteistyöstä kuntien kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa esim. seuraavissa kohdissa: Kappaleessa Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen pyydetään täydentämään kohdan 2. Arkiliikunnan ja kulttuurisen osallisuuden edistäminen”. Koulupäivän liikunnallistamisen rinnalle olisi tarpeen nostaa nostaa kulttuurikasvatussuunnitelmat ja – ohjelmat. Kappaleen Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen kohtaan toivotaan muokkausta: Teemme kuntien nuorisopalveluiden, perusopetuksen ja kirjastojen kanssa yhteistyötä alueille sopivien yhteisöllisyyttä vahvistavien asioiden kehittämiseksi.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Liite Kopla 3.10.2023 Pirkanmaan hyvinvointialueen lausuntopyyntö
15.09.2023

2 Liite Kopla 3.10.2023 Lausuntopyynnön liite 1 Esittelydiat
Lausuntopyyntö Pirhan hyvinvointisuunnitelmat

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

- 3 Liite Kopla 3.10.2023 Lausuntopyynnön liite 2 Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2023 - 2026, luonnos
- 4 Liite Kopla 3.10.2023 Lausuntopyynnön liite 3 Pirkanmaan hyvinvointialueen Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, luonnos
- 5 Liite Kopla 3.10.2023 Lausuntopyynnön liite 4 Pirkanmaan hyvinvointialueen Neuvolasuunnitelma, luonnos
- 6 Liite Kopla 3.10.2023 Lausuntopyynnön liite 5 Pirkanmaan hyvinvointialueen Opiskeluhuollon suunnitelma, luonnos
- 7 Liite Kopla 3.10.2023 Lausuntopyynnön liite 6 Pirkanmaan hyvinvointialueen Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2024-2025, luonnos
- 8 Liite Kopla 3.10.2023 Lausuntopyynnön liite 7 Pirkanmaan hyvinvointialueen Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, luonnos

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja asetetaan nähtäväksi 10.10.2023 kaupungin internetsivulle www.tampere.fi.

Muutoksenhakuviranomainen

Päätökseen ei voi hakea muutosta.

Tampere
11.10.2023

Kalle Kaunisto
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§39

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)